

**SAKİN KENT TARAKLI'NIN GELENEKSEL KONUTLARI ÜZERİNE TİPOLOJİK
ANALİZE DAYALI BİR OKUMA**
A READING BASED ON TYPOLOGICAL ANALYSIS ABOUT THE HOUSES OF
CITTASLOW TARAKLI

Sonay AYYILDIZ

Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Mimarlık Bölümü, sonayayildiz@gmail.com
(Sorumlu Yazar), ORCID No: 0000000000000000

Seray DOĞRU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı,
seraydogru94@gmail.com, ORCID No: 0000000000000000

Beyza ÇİLLİ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, beyzacilli@hotmail.com,
ORCID No: 0000000000000000

Şeyda BALABANOĞLU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı,
seydabalabanoglu@gmail.com, ORCID No: 0000000000000000

ÖZET

Buldukları bölgedeki toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerinin mekâna yansımaları olan yapılar; aynı zamanda yapıldıkları dönemin özelliklerini yansıtmaları sebebi ile de belge değerine sahiptirler. Özellikle taşınmaz kültür varlıklarının oluşturduğu kültürel miras, geçmiş yaşamla ilgili bilgileri bize aktaran en somut ve en anlatımlı belgelerin başında gelir. Günümüze kadar varlığını koruyabilmiş geleneksel-yerel kent dokuları ve konutlar ise bizden önceki nesillerin yaşam biçimleri, estetik anlayışları, yapı ve süsleme sanatı gibi birçok önemli bilgi hakkında bize ipuçları verir. Yerel mimarinin en önemli öğelerinden biri olan konut; insanın fiziksel ve tinsel gereksinimlerinin çoğunu karşılayan en temel yapı ya da mekânlar bütünüdür. Konut aynı zamanda değişken ve akışkan bir eylemler zinciridir. Bu anlamda, geçmiş-bugün-gelecek arasında bir süreklilik kurarak insanların yerlerine bağlanmasına neden olur. Zamanın aynası olarak tarihi çevreler, doğa-bina ve bina-insan ilişkileri arasında kurdukları ilişkinin doğruluğu açısından büyük bir birikimin ifadesidir. Tarihi çevreler, tarihi kent dokuları, kentsel belleği yansıtan özel alanları temsil etmektedir. Tarihi kentler ve tarihi evler geçmiş kültürlerin ve medeniyetlerin önemli şahitleri olmaktadır. Bu tarihi yerlerden birisi olan ve 2011 yılında 'Sakin Şehir' üyeliği alan Taraklı, Bizans ve Osmanlı Medeniyetleri'nin kültür merkezi olmuş, anıtsal yapıları ve sivil mimari örnekleriyle geçmişin izlerini bugüne taşımış önemli bir tarihi kent merkezidir. 19. yüzyıl konut mimarisinin örneklerinin oldukça yoğun olduğu ilçe, köklü bir geçmişe sahip olan geleneksel dokusunu ve niteliklerini hala korumaktadır.

Günümüzde yaşanan hızlı kentleşme ve nüfus artışının da etkisiyle ortaya çıkan, düzen ve plandan yoksun yapılaşmalar, tarihi çevrelerin de zedelenmesine, hatta giderek yok olmasına neden olmaktadır. Sit alanı ilan edilmesine rağmen, gelecekte Taraklı'nın da böyle bir sorunla karşılaşabilmesi veya doğal afetler nedeniyle zarar görebilmesi ihtimali göz önüne alındığında; mevcut dokunun özgün kimlikleri ile korunması, gelecek nesiller açısından tarih bilincinin oluşması, yapım teknolojisinin gelecek kuşaklara aktarılması ve kültürel sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla mimari özelliklerinin tipolojik olarak incelenmesi gerekliliği düşünülmüştür. Bu sebeple, çalışmada örnek olarak seçilen 15 geleneksel konut, tipolojik analizde yer alan indirgeme-şemalaştırma yöntemi ile incelenmiştir. Böylelikle, konutların daha anlaşılır olması sağlanmıştır. Elde edilen tipolojiler; Geleneksel Taraklı Konutlarının geleceğe aktarılmasını sağlayacağı gibi, geçmiş kültürün geleceğe aktarılması amacı ile yapılacak olan yeni tasarımlara da rehber olacaktır. Bildiride tipolojik analizin gerekliliği ve yöntemi daha ayrıntılı olarak aktarılacaktır. Ayrıca gelecekte yapılacak olan bu tür çalışmalar için önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sakin Kent Taraklı, Geleneksel Konut, Tipoloji, Mimarlıkta Tipolojik Analiz, Kültürel Sürdürülebilirlik

ABSTRACT

The buildings are the reflection of social, cultural and economic relations in the region where they are located to space; at the same time, they have a document value because they indicate the architectural features of the period they were built. In particular, the cultural heritage that consisted of immovable cultural assets is one of the most concrete and most narrative documents that convey the knowledge of past life to us. Traditional-local urban textures and residences that have survived until the present day give us clues about much important information such as lifestyles, aesthetics, building and ornament art of the generations previous from us. House which is one of the most important elements of local architecture, it is the most basic structure or space that meets most of the human's physical and spiritual needs. House is also a chain of changeable and fluid movements. In this sense, it establishes a continuity between the past and the future and causes people to connect to their places.

The historical environments as the mirror of time are the expression of a great accumulation in terms of the accuracy of the relationship they establish between nature-building and building-human relations. Historical environments represent historical urban textures, private spaces reflecting urban memory. Historical places and historical houses are important witnesses of past cultures and civilizations. Taraklı's traditional houses, one of these historical places and been a member of a 'Cittaslow City' in 2011, were examined in this study.

Located at the southernmost of Sakarya province, Taraklı became a cultural center of the Byzantine and Ottoman Civilizations and is an important historical city center that has traces of the past with its monumental buildings and examples of civil architecture. The district where the 19th-century residential architecture examples are quite intensive, it still maintains its traditional texture and qualities that have a rooted history.

Due to the rapid urbanization and population growth experienced today, the settlement with lack of order and plan also cause damage to the historical environment and even cause disappear increasingly. In view of the possibility that Taraklı may face such a problem in the future or be damaged by natural disasters, even though the historical site has been declared; it is thought that the architectural features should be examined typologically in order to preserve the existing texture with its original identities, to create the consciousness of history to the future generations, to transfer the construction technology to the next generations and to ensure the cultural continuity. For this reason, 15 traditional houses selected as examples in the study were examined with the reduction-schematization method included in the typological analysis method. Thus, the houses were made more comprehensible. Gathered typologies will not only help to transfer Traditional Taraklı Houses to future but also will guide to the new designs which will be made to transfer the past culture to the future. In this paper, the necessity and method of typological analysis will be explained in more detail. Also, suggestions will be made for such future studies.

Keywords: Cittaslow Taraklı, Traditional House, Typology, Typological Analysis in Architecture, Cultural Sustainability